

Ірина Пуцята
Національний університет
«Львівська політехніка»
вул. Князя Романа, 3/108, Львів
Iryna.S.Putsiata@lpnu.ua
ORCID: 0000-0001-9047-6245

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ТЕЛЕКОНТЕНТУ НА ПСИХІКУ ГЛЯДАЧІВ У ВИСВІТЛЕННІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ КАНАЛІВ)

© Пуцята І., 2024

Метою цієї статті є дослідження інформаційного впливу телеконтенту на психіку глядача у висвітленні російсько-української війни (на прикладі всеукраїнських каналів).

Методологія дослідження. Розвідка базована на таких методах: аналітико-синтетичний, узагальнення, моделювання, прогнозування, оцінювання художньої та інформаційної цінності матеріалу тощо.

Новизна дослідження. У статті доводиться, що телеканали, змушуючи глядачів стати віртуальними свідками подій війни, транслують на них стрес, який часто може викликати психічну травму чи посттравматичний стресовий розлад.

Висновки. Під час воєнних дій інформаційна безпека стає особливо важливою, оскільки неправильна чи помилкова інформація може призвести до паніки, впливати на хід подій, прискорювати внутрішню міграцію населення та негативно впливати на імідж вищого військово-політичного керівництва держави. Також вона може порушити довіру до політиків, їхніх заяв і повідомлень, що впливає на ведення бойових дій і завдає шкоду очікуваним результатам військового конфлікту. В повній мірі зазначене стосується і реакції глядачів на висвітлення подій війни вітчизняними телеканалами. Українське телебачення з 24 лютого 2022 р. постійно висвітлює події на фронті та окупованих територіях, доповідає про втрати противника й успіхи українських військових, фіксує злочини російської армії, а також розповідає історії свідків війни. У перші тижні агресії українське телебачення швидко змінило свої тематичні пріоритети, віддаючи перевагу матеріалам про воєнні події над новинами про політику, життя громад, культуру та екологію. Це було викликано боротьбою проти російської пропаганди і спричинило підвищення якості українських телевізійних продуктів. У ситуації невизначеності й тривоги, коли картина дня швидко змінюється, зростає попит на якісний аналітичний продукт. Таким чином із 25 лютого 2022 року всі канали приєдналися до спільного проєкту під назвою «Єдиний марафон», який координується на базі парламентського телеканалу «Рада». Серед факторів, які посилюють травматичність матеріалів вітчизняних телевізійних каналів про війну з Росією, такі: показ людини «знаєцька» у момент гострого горя або розпачу; демонстрація катувань, моральних і фізичних знущань; пряме або непряме виправдання дій агресора, показ його торжества й безкарності; акцент на невизначеності, абсурдності ситуації, що

відбувається, на неорганізованості, хаотичності застосовуваних заходів; смакування жорстокості, приведення «кривавих» подробиць; невіра в майбутнє, зображення ситуації як безвихідної (будь-яке можливе рішення – трагедія). Серед факторів, що послаблюють травматичність, такі: віра у майбутнє (орієнтація на подолання трагедії, ствердження можливостей кращого майбутнього); чітке моральне орієнтування глядачів, акцент на базових цінностях життя; приклади стійкості й мужності людей, що потрапили на війну, опис випадків активного опору; вираження підтримки ЗСУ; заклик до єднання всіх сил суспільства, показ солідарності людей усередині країни.

Ключові слова: телебачення; телеконтент; психіка глядача; висвітлення війни; все-українські телеканали; екстремальна журналістика; війна; бойові дії; чинники; травматичний ефект.

Вступ. Висвітлення бойових дій на українських телеканалах безпосередньо пов'язано з явищем екстремальної журналістики. Тележурналістам, котрі висвітлюють події бойових дій, доводиться постійно долати складні моральні та фізичні ситуації. Перед ними стоїть завдання визначення пріоритетності інформації перед етикою чи етики перед інформацією, здобутою у результаті небезпечної професійної діяльності.

Постановка проблеми. Професіоналізм вимагає від журналіста максимально повного й об'єктивного представлення матеріалу, а етичні принципи накладають на нього обмеження. У повній мірі вказане стосується і подій повномасштабного вторгнення, яке розпочалося в Україні 24 лютого 2022 року. Знаходження балансу у таких ситуаціях є викликом, особливо коли життя тележурналіста загрожує небезпека і на опрацювання інформації немає достатнього часу. Важливо вміло поєднувати передачу максимальної кількості матеріалу аудиторії з уникненням проблем для її героїв та репутації самого тележурналіста. Принцип «не нашкодь» має визначати тактику й стратегію його поведінки.

Актуальність дослідження. У кожного телевізійного каналу, де кореспонденти працюють у зоні бойових дій, існують власні правила і норми. Важливо, які саме правила обере тележурналіст, оскільки вони можуть відрізнятись стилем й послідовністю викладу. Розуміння тележурналістом необхідності дотримання етичних норм і вміння поєднувати їх із своїми моральними переконаннями є важливим елементом його професійної та громадянської зрілості.

Крім того, важливо й актуально у контексті цієї публікації, що на журналіста покладається обов'язок оцінки можливих наслідків передачі інформації для телеглядача. ЗМІ все частіше наголошують на явищі «травмогенності» висвітлення бойових дій. Змушуючи глядачів стати віртуальними свідками подій, телеканали транслюють на них стрес, який часто може викликати психічну травму чи посттравматичний стресовий розлад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До розгляду проблем висвітлення у ЗМІ воєнних подій зверталися такі вчені, як В. Іванов, М. Нетреба, Г. Почепцов, Є. Прохоров. Вони висвітлили історичні, теоретичні та практичні аспекти проблеми. Окреслену тему досліджує багато фахівців у галузі національної та міжнародної безпеки. Водночас тематиці висвітлення на телебаченні подій повномасштабної російсько-української війни присвячена відносно незначна кількість публікацій (Я. Зубченко [1], Л. Кочубей [2], Д. Кречетова [3], Л. Мазуренко [4], Е. Мамонтова [6], а також Н. Ньюман [13], П. Берді [12] та інші). Їхні праці зосереджені на дослідженні етичних і правових аспектів у сфері журналістики та медіа. Вони зазвичай досліджують такі теми, як дотримання журналістської етики, вплив правових норм на свободу слова і право на інформацію, а також юридичні аспекти, пов'язані із збором, обробкою і публікацією інформації. У їхніх дослідженнях можуть розглядатися питання, пов'язані зі сферою приватності, клопотаннями про наклеп, інтелектуальною власністю та іншими юридичними викликами, що виникають у медіаіндустрії.

Метою цієї статті є дослідження інформаційного впливу телеконтенту на психіку глядача у висвітленні російсько-української війни (на прикладі всеукраїнських каналів).

Завдання статті:

- оцінка пріоритетів українського телебачення у період після 24 лютого 2022 р.;
- аналіз окремих телевізійних продуктів про російсько-українську війну;
- огляд чинників, які посилюють чи послаблюють негативний психологічний вплив на глядача під час перегляду воєнного телеконтенту.

Методи дослідження. У ході дослідження були використані такі науково-дослідницькі методи: аналітико-синтетичний, узагальнення, моделювання, прогнозування, оцінювання художньої та інформаційної цінності матеріалу тощо. Аналітико-синтетичний метод дозволив нам здійснити аналіз тих наукових робіт, в яких порушена означена проблема. Реалізації тієї ж самої мети сприяло використання методу оцінювання інформаційної цінності матеріалу. Метод узагальнення дозволив здійснити систематизацію отриманих наукових результатів. Використання методів моделювання і прогнозування сприяло аналізу перспективних аспектів впливу телеконтенту про російсько-українську війну в ефірі вітчизняних телеканалів на психіку глядача.

Виклад основного матеріалу. Робота тележурналістів під час російсько-української війни безпосередньо пов'язана з інформаційною безпекою нашої країни. Доктрина інформаційної безпеки України встановлює, що вона є важливою незалежною сферою, яка гарантує національну безпеку [7]. Стратегія інформаційної безпеки, яка ухвалена рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 р. за Указом Президента України № 685/2021, спрямована на нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки [8]. Метою стратегії є посилення спроможностей забезпечення інформаційної безпеки України, інформаційного простору, а також підтримка інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, охорони суверенітету та цілісності України, демократії, прав та свобод людини і громадянина.

Так були закладені основи національної та інформаційної безпеки в інформаційній сфері. Вітчизняні вчені акцентують увагу на важливості розв'язання цього питання на державному рівні для забезпечення безпеки країни. Наприклад, за словами В. Цимбалюка, інформаційна безпека України визначається як стан захищеності державних інтересів у сфері інформації [10, с. 24]. На думкою Л. Кочубея, інформаційна безпека характеризує стан захищеності життєво важливих інтересів, інформаційну озброєність держави, суспільства та особистості [2, с. 222].

Під час воєнних дій інформаційна безпека стає особливо важливою, оскільки неправильна чи помилкова інформація може призвести до паніки, впливати на хід подій, прискорювати внутрішню міграцію населення та негативно впливати на імідж вищого військово-політичного керівництва держави. Також вона може порушити довіру до політиків, їхніх заяв і повідомлень, що впливає на ведення бойових дій і завдає шкоду очікуваним результатам воєнного конфлікту. Отже, боротьба з поширенням шкідливої інформації під час війни має велике значення для ходу воєнного конфлікту.

Після повномасштабного вторгнення Росії на територію України перед українським телебаченням постали нові виклики. Інформаційна війна, яка тривала майже 10 років перед цим, тільки збільшила амплітуду коливань. Українське суспільство в новому етапі війни потребує швидкого і точного інформування. Одночасно перед журналістами постало важливе завдання – розібратися з деструктивною російською пропагандою. Тож українське телебачення з 24 лютого 2022 року неухванно освітлює події на фронті та окупованих територіях, доповідає про втрати противника й успіхи українських військових, фіксує злочини російської армії, а також розповідає історії свідків війни.

З метою правильного представлення воєнних подій Комісія з журналістської етики оприлюднила «словник війни», який рекомендують використовувати ЗМІ. Вона вказує, що російсько-

українська війна триває з 2014 року, а після 24 лютого відбулося широкомасштабне або повномасштабне вторгнення. Також акцентується на правильному вживанні термінів «військовий» та «воєнний»: перший стосується військових сил, тоді як другий – власне війни. Крім того, наголошується, що злочини й злочинці можуть бути як військовими, так і воєнними. Важливим є також точне визначення територій, які тимчасово не контролюються Україною: Крим, Донецька та Луганська області є тимчасово окупованими, тоді як території, захоплені окупантами після 24 лютого, є тимчасово захопленими.

У перші тижні агресії українське телебачення швидко змінило свої тематичні пріоритети, віддаючи перевагу матеріалам про воєнні події над новинами про політику, життя громад, культуру та екологію. Це було викликано боротьбою проти російської пропаганди і спричинило підвищення якості українських телевізійних продуктів. Особливо важливою стала відміна джинси й більш акцентована увага на офіційних джерелах, інформаційній допомозі ЗСУ, територіальній обороні, діяльності волонтерів, проблемах переселенців тощо.

У ситуації невизначеності й тривоги, коли картина дня швидко змінюється, зростає попит на якісний аналітичний продукт. Замість політичних агітаторів, які були призначені для окремих телевізійних каналів, у медійному просторі України з'явилися фахівці, спроможні ефективно працювати з потоками інформації, використовувати інноваційні інформаційно-аналітичні технології й мають досвід моделювання та прогнозування соціально-політичних процесів. Це дозволило представити нових професіоналів у медійному дискурсі російсько-української війни для тих глядачів, які раніше залишалися поза увагою політичної аналітики: Олег Жданов, Сергій Згурець, Роман Світан, Майкл Шейтельман, Іван Яковина та багато інших [6, с. 137].

З початком конфлікту всі українські телеканали, незалежно від їхньої форми власності (комерційної, державної чи суспільної), об'єдналися, щоб висловити єдину проукраїнську позицію. У перші дні великої війни багато каналів намагались запуснути власні марафони або спеціальні випуски, і деякі, зокрема канали групи «Інтер», навіть транслювали розважальний контент, ігноруючи події. Однак вже 25 лютого всі телеканали приєдналися до спільного проєкту під назвою «Єдиний марафон», який координується на базі парламентського телеканалу «Рада». Виробництво контенту здійснюється у співпраці Національної суспільної телерадіокомпанії України (НСТУ), Дирекції телерадіопрограм Верховної Ради України (RADA), а також приватних телерадіохолдингів «1+1 media», «Starlight Media», Inter Media Group та «Медіа Група Україна» (до липня 2022 р.). На сьогодні «Суспільне», «Рада», «Інтер», «ICTV», «1+1» чергуються в ефірі, працюючи в режимі постійного інформаційного марафону. «Суспільне» також проводить свій марафон на каналах своїх регіональних філій протягом п'ятнадцяти годин щоденно. Кожна з чотирьох медіагруп виділила один канал для трансляції дитячого та сімейного контенту для розваги й заспокоєння маленьких глядачів [6, с. 138].

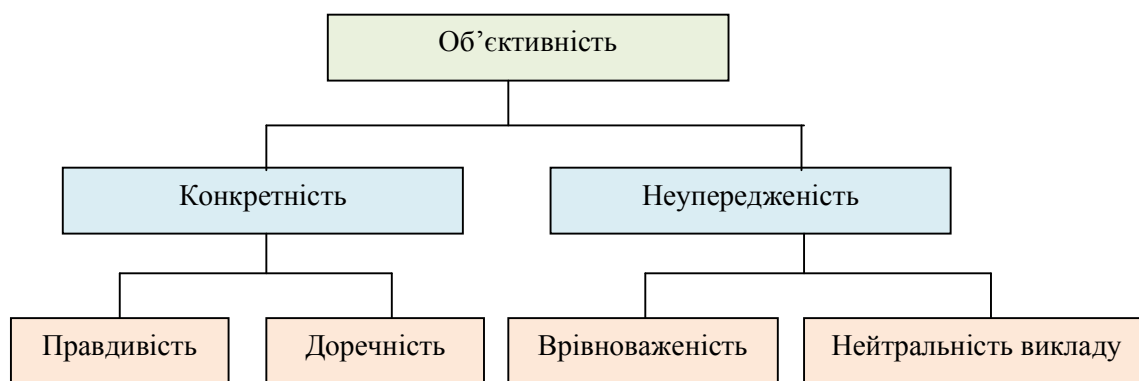
Інформаційна політика об'єднаних українських медіа характеризується узгодженістю основних повідомлень, достовірністю й оперативністю інформації, патріотичним контекстом, відмовою від політичного піару керівництва держави та фундаторів каналів, запобіганням критики влади та відсутністю політичних й ідеологічних суперечностей. Це може пояснювати відсутність участі в ефірі «Єдиного марафону» ангажованих політичних коментаторів. Більшість ефіру відведено коментарям діючих і колишніх посадовців та військових оглядачів.

Проте блок експертно-аналітичних програм окремих каналів суспільного марафону має свої особливості. На каналі «1+1» експертами стали відомі особистості в Україні: Марк Фейгін (російський політичний і громадський діяч, колишній адвокат, ведучий власного інформаційно-аналітичного YouTube-каналу «Фейгін Live») й Олег Жданов (полковник запасу ЗСУ, український військовий експерт, відеоблогер). Телеканали «Прямий», «Еспресо» і «5 канал», відмовившись від приєднання до «Єдиних новин», запустили свій власний спільний марафон. Стиль мовлення цих каналів виявився різним. За оцінкою Я. Зубченка, вони «залишили свої студії та переїхали в бункер, створивши воєнну атмосферу. Гостей в ефірі показують через телефон або ноутбук. Вони за-

прошують військових та політиків з передової. Наприклад, на базі «Європейської солідарності» створили 206-й батальйон територіальної оборони, який бере участь у війні і зазнає втрат. Багато політиків, таких як Юрій Луценко та Андрій Парубій, заявляли, що приходять до студії безпосередньо з передової» [1].

Експертний контент цих каналів традиційно відзначався високою якістю, жанровим різноманіттям та авторитетністю спікерів. Постійними гостями їхніх ефірів є як українські, так і закордонні експерти: Т. Березовець, Є. Карась, Є. Магда, М. Маломуж, Р. Машовець, Р. Світан, В. Портников, Р. Цимбалюк, Р. Аскеров, І. Гудков, А. Піонтковський, Г. Тамар, М. Фейгін, Ю. Швець, М. Шейтельман, Р. Юнус тощо. Не випадково «Еспресо» тривалий час займало лідируючі позиції серед українських каналів за кількістю переглядів на YouTube, нарівні з міжнародними. Зокрема, найвищий показник переглядів у травні 2022 року було зафіксовано на YouTube-каналі «Україна 24» (336,7 млн), «Еспресо» (267 млн) та «24 канал» (224 млн). Ці цифри свідчать про те, що споживання телевізійного контенту на YouTube в Україні наразі дуже активне [3].

Розглядаючи етику журналістської діяльності на телеканалах у ході висвітлення подій війни, слід зазначити, що особливу важливість мають поняття «всебічність» і «об'єктивність», які доцільно розглядати у контексті такого підходу до компонентів журналістської етики (див. рисунок).

Умовна схема складових журналістської етики [12]

Наразі етика висвітлення подій війни в Україні актуальна не лише на телеканалах нашої країни, але й за її межами, адже світ переповнений новинами – це основна теза, яку можна з'ясувати зі звіту за 2022 рік, представленого у одинадцятому випуску Digital News Report. Аналіз даних з 6 континентів і 46 медійних ринків висвітлює ключові проблеми журналістики як галузі. Прояви нестабільності останніх років, включаючи пандемію коронавірусу, ще більше прискорили структурні зміни на користь цифрового, мобільного медіасередовища, що призвело до змін у форматах тележурналістики. Навіть при тому, що вторгнення Росії в Україну значно збільшило споживання новин у лютому 2022 року на різних платформах, друге опитування Digital News Report у п'яти країнах, проведене на початку квітня 2022 р., вказало на високий рівень уникнення новин навіть у таких країнах, як Польща та Німеччина, що безпосередньо стикаються з війною. Загалом інтерес до новин різко знизився на різних ринках: з 63 % у 2017 році до 51 % у 2022 році. Багато респондентів відзначили, що новини негативно впливають на їхній настрій через важкий і депресивний характер висвітлення [13].

Наразі можна визначити фактори, які посилюють або послаблюють травматичність матеріалів вітчизняних телевізійних каналів про війну з Росією.

Серед факторів, які посилюють травматичність:

- показ людини або групи осіб у стані паніки;
- демонстрація катувань, моральних і фізичних знущань;
- дискредитація націй, самознищення від імені суспільства, спроби викликати почуття

провини, заклики до колективного покаяння й спокути;

- акцент на почутті страху й безпорадності серед жертв, а також населення (міста, району, країни) і (або) акцент на відсутності безпеки в суспільстві в цілому;
 - акцент на бездіяльності владних, силових та інших структур, зосередження уваги на відсутності спроб допомогти або ствердження їх неможливості;
 - смакування жорстокості, приведення «кривавих» подробиць;
 - дискредитація владних, силових структур, медичних працівників;
- Серед факторів, що послаблюють травматичність:
- віра у майбутнє (орієнтація на подолання трагедії, ствердження можливостей кращого майбутнього);
 - чітке моральне орієнтування глядачів, акцент на базових цінностях життя;
 - приклади стійкості й мужності людей, що потрапили на війну, опис випадків активного опору;
 - надання психологічної підтримки постраждалим, почуття солідарності з ними, демонстрація соціального схвалення;
 - заклик до єднання всіх сил суспільства, показ солідарності людей усередині країни, демонстрація підтримки світового співтовариства.

У цілому важливими складовими інформаційної безпеки є інформаційно-технічний аспект, що передбачає дотримання законності та правопорядку медіасфері, та інформаційно-психологічний захист, який спрямований на збереження психічного стану суспільства й держави від деструктивного інформаційного впливу. Особливо це актуально в умовах воєнного конфлікту, коли емоції ускладнюють критичний аналіз та оцінку інформації, що поширюється у ЗМІ.

Додатковою ключовою складовою інформаційно-психологічної безпеки глядачів телебачення є блокування прихованого шкідливого інформаційного впливу. Це особливо важливо для мешканців фронтових й прифронтових територій. Тут важливо розрізнити два основні методи прихованого інформаційного впливу: ін'єкцію інформації в неусвідомлювані сфери пам'яті людини та створення прямого доступу до пам'яті через зміни стану свідомості або її відключення [4, с. 53]. Під час військових конфліктів ширяться неправдиві інформаційні матеріали про події в регіонах, рішення влади, громадську думку та офіційні заяви. Ці фейкові новини можуть мати важливий вплив на загальний висновок відносно воєнного конфлікту. Наприклад, наявність генераторів синтезованого медіаконтенту, таких як рейкові новини та технологічно продумані «глибокі фейки» (Deep Fake), дозволяє створювати вірогідні подробиці фотографій, аудіозаписів і відеоматеріалів, навіть лише на основі голосу конкретної людини.

Відзначені напрями повинні стати основними компонентами діяльності органів, що формують інформаційну безпеку країни. Наразі інформація, як засіб ведення війни, представляє серйозну загрозу через свою технологічну інноваційність і потужність. Відповідно, забезпечення інформаційної безпеки України повинно ґрунтуватися на взаємодії між структурами держави та громадянським суспільством. У період воєн роль інформаційної культури значно зросла, ставши ключовим елементом опору громадян проти дезінформаційної зброї та збереження національного суверенітету.

Поточна війна чітко демонструє, що інформація використовується як засіб масового впливу. Отже, необхідно створити ефективний механізм гарантування інформаційної безпеки України, включаючи такі компоненти: технічний аспект – створення необхідної технічної бази для функціонування інформаційної безпеки; політичний аспект – розробка державної політики, спрямованої на забезпечення інформаційної безпеки; правовий аспект – визначення всіх заходів інформаційної безпеки через якісні нормативно-правові акти.

Аналіз проблеми забезпечення інформаційної безпеки в умовах бойових дій дозволяє дійти висновку, що це відіграє важливу роль, особливо в умовах війни. Дезінформація може спричинити панічні настрої серед населення, негативно впливати на розвиток подій, прискорювати внутрішню

міграцію, що може негативно позначитись на готовності Сил оборони України та фізичному й психічному стані громадян [4, с. 55].

Висновки. У ході цього дослідження:

по-перше, встановлено, що під час воєнних дій інформаційна безпека стає особливо важливою, оскільки неправильна чи помилкова інформація може призвести до паніки, впливати на хід подій, прискорювати внутрішню міграцію населення та негативно впливати на імідж вищого військово-політичного керівництва держави. Також вона може порушити довіру до політиків, їхніх заяв і повідомлень, що може вплинути на ведення бойових дій і завдати шкоду очікуваним результатам військового конфлікту. В повній мірі зазначене стосується і реакції глядачів на висвітлення подій війни вітчизняними телеканалами;

по-друге, виявлено, що українське телебачення з 24 лютого 2022 року неухабно освітлює події на фронті та окупованих територіях, доповідає про втрати противника й успіхи українських військових, фіксує злочини російської армії, а також розповідає історії свідків війни. У перші тижні агресії українське телебачення швидко змінило свої тематичні пріоритети, віддаючи перевагу матеріалам про воєнні події над новинами про політику, життя громад, культуру та екологію. Це було викликано боротьбою проти російської пропаганди і спричинило підвищення якості українських телевізійних продуктів. У ситуації невизначеності й тривоги, коли картина дня швидко змінюється, зростає попит на якісний аналітичний продукт. З 25 лютого 2022 року всі канали приєдналися до спільного проєкту під назвою «Єдиний марафон», який координується на базі парламентського телеканалу «Рада»;

по-третє, з'ясовано, що серед факторів, які посилюють травматичність матеріалів вітчизняних телевізійних каналів про війну з Росією, такі: показ людини «зненацька» у момент гострого горя або розпачу; демонстрація катувань, моральних і фізичних знущань; пряме або непряме виправдання дій агресора, показ його торжества й безкарності; акцент на невизначеності, абсурдності ситуації, що відбувається, на неорганізованості, хаотичності застосовуваних заходів; смакування жорстокості, приведення «кривавих» подробиць; невіра в майбутнє, зображення ситуації як безвихідної (будь-яке можливе рішення – трагедія). Серед чинників, що послаблюють травматичність зазначених матеріалів, такі: чітке моральне орієнтування глядачів, акцент на базових цінностях життя; приклади стійкості та мужності людей, що потрапили на війну; висловлення підтримки ЗСУ; заклик до єднання усіх сил суспільства, демонстрація солідарності людей усередині країни, демонстрація підтримки світового співтовариства.

Перспективою майбутніх досліджень є проведення аналізу міжнародного досвіду протидії поширенню недостовірної інформації на телебаченні в умовах конфліктів та висвітлення воєнних подій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубченко Я. Домінація в ефірі. Інформаційні канали воєнного часу. *Детектор медіа*. 24.03.2022. URL: <https://detector.media/informatsiini-kanali/article/197799/2022-03-24-dominatsiya-v-efiri-informatsiyni-kanaly-voiennoho-chasu>.
2. Кочубей Л. О. Інформаційна безпека держави інструменти захисту українського інформаційного поля (на прикладі особливостей інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному Донбасі). *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса*. 2015. № 3. С. 220–237.
3. Кречетова Д. Які українські телеканали найчастіше дивилися на YouTube у травні. Перелік. *Українська правда*. 9.06.2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/06/9/249035>.
4. Мазуренко Л. І. 2022. Інформаційна безпека в умовах російсько-української війни: виклики та загрози. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер. Питання політології*. 2022. № 42. С. 50–57.
5. Макаревич М. Позитивні сценарії розвитку України. Роздуми сучасників. Саміт-Книга. 2022. 120 с.
6. Мамонтова Е. В. Публічна аналітика як феномен медіа-дискурсу російсько-української війни. *Актуальні проблеми політики*. 2023. Вип 71. С. 136–143.

7. Про Доктрину інформаційної безпеки України: Указ Президента України №47/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України 2021: Указ Президента України № 685/2021 від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>.
9. Читомо. Українці переважно відстежують новини у Telegram, YouTube та Facebook. URL: <https://chytomo.com/ukraintsi-perevazhno-vidsteduiut-novyny-u-telegram-youtube-ta-facebook>.
10. Цимбалюк В. С. Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні □ проблеми теорії та практики. *Адміністративне право і процес*. 2014. № 2(8). С. 22–30.
11. BBC News Ukraine. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/topics/czp6w66edqpt?page=40>.
12. Burdie P. O. Television and journalism. New-York, 2002. 160 p.
13. Nic Newman. Overview and key findings of the 2022 Digital News Report. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/dnr-executive-summary>.
14. Open Source Intelligence: FMI 2-22.9. Federation of American Scientists. 2006. 161 p.
15. Scientific Collection «InterConf», (47): with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Experimental and Theoretical Research in Modern Science» (March 26-28, 2021). Kishinev, Moldova: Giperion Editura, 2021. 476 p.

REFERENCES

1. Zubchenko, Ya. (2022) Dominatsiia v efiri. Informatsiini kanaly voiennoho chasu. [Domination on the broadcast. Wartime information channels] *Detektor media*. 24.03.2022. URL: <https://detector.media/informatsiini-kanali/article/197799/2022-03-24-dominatsiya-v-efiri-informatsiyni-kanaly-voiennoho-chasu> [in Ukrainian].
2. Kochubei, L. O. (2015). Informatsiina bezpeka derzhavy □ instrumenty zakhystu ukrainskoho informatsiinoho polia (na prykladi osoblyvosti informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u suchasnomu Donbasi) [State information security. tools for the protection of the Ukrainian information field (on the example of the features of information and communication technologies in modern Donbas)]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen imeni I.F. Kurasa*. 2015, 3, 220-237 [in Ukrainian].
3. Krechetova, D. (2022) Yaki ukrainski telekanaly naichastishe dyvylysia na YouTube u travni. Perelik. [Which Ukrainian TV channels were most watched on YouTube in May]. *Ukrainska pravda*. 9.06.2022. URL: <https://life.prawda.com.ua/society/2022/06/9/249035> [in Ukrainian].
4. Mazurenko, L. (2022). Informatsiina bezpeka v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny: vyklyky ta zahrozy. [Information Security in the Terms: The Russian-Ukrainian War: Challenges and Threats]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.N. Karazina, seriia «Pytannia politolohii»*. 42, 50-57 [in Ukrainian].
5. Makarevych, M. (2022) Pozytyvni stsenarii rozvytku Ukrainy. Rozdumy suchasnykiv. [Positive scenarios for the development of Ukraine. Thoughts of contemporaries.] *Samit-Knyha*. 120 s. [in Ukrainian].
6. Mamontova, E. V. (2023). Publichna analytika yak fenomen media-dyskursu rosiisko-ukrainskoi viiny [Public analytics as a phenomenon of media discourse of the Russian-Ukrainian war]. *Aktualni problemy polityky*, 71, 136-143 [in Ukrainian].
7. Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy №47/2017 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 29 hrudnia 2016 roku «Pro Doktrynu informatsiinoi bezpeky Ukrainy» [On the Doctrine of Information Security of Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 47/2017 «On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated December 29, 2016 «On the Doctrine of Information Security of Ukraine»]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> [in Ukrainian].
8. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy 2021: Ukaz Prezydenta Ukrainy № 685/2021 vid 15 zhovtnia 2021 roku «Pro Stratehiu informatsiinoi bezpeky» [About the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine 2021: Decree of the President of Ukraine No. 685/2021 dated October 15, 2021 «On Information Security Strategy»]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069> [in Ukrainian].
9. Chytomo (2022) Ukraintsi perevazhno vidstezhuiut novyny u Telegram, YouTube ta Facebook. [Ukrainians mainly monitor news on Telegram, YouTube and Facebook]. URL: <https://chytomo.com/ukraintsi-perevazhno-vidsteduiut-novyny-u-telegram-youtube-ta-facebook> [in Ukrainian].
10. Tsybaliuk, V. S. (2014). Pravove rehulivannia informatsiinoi bezpeky v Ukraini □ problemy teorii ta praktyky [Legal regulation of information security in Ukraine. problems of theory and practice]. *Administratyvne право i protses*. 2(8), 22–30 [in Ukrainian].

11. BBC News Ukraine. 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/topics/czp6w66edqpt?page=40> [in English].
12. Burdie, P. O. (2002). Television and journalism. New-York [in English].
13. Nic Newman. Overview and key findings of the 2022 Digital News Report. URL: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/digital-news-report/2022/dnr-executive-summary> [in English].
14. Open Source Intelligence: FMI 2-22.9. (2006). Federation of American Scientists [in English].
15. Scientific Collection «InterConf», (47): with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Experimental and Theoretical Research in Modern Science» (March 26-28, 2021). Kishinev, Moldova : Giperion Editura [in English].

Iryna Putsiata

INFORMATIONAL IMPACT OF TELECONTENT ON VIEWERS' PSYCHE IN COVERING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR (CASE STUDY OF ALL-UKRAINIAN CHANNELS)

The purpose of this article is to study the informational impact of television content on the psyche of the viewer in the coverage of the Russian-Ukrainian war (on the example of all-Ukrainian channels). Research methodology. Intelligence is based on the following methods: analytical-synthetic, generalization, modeling, forecasting, evaluation of the artistic and informational value of the material, etc. The novelty of the study. The article proves that TV channels, forcing viewers to become virtual witnesses of war events, broadcast stress on them, which can often cause mental trauma or post-traumatic stress disorder. Conclusions. During hostilities, information security becomes especially important, as incorrect or erroneous information can lead to panic, influence the course of events, accelerate internal migration of the population, and negatively affect the image of the state's top military-political leadership. It can also undermine trust in politicians, their statements and messages, which in turn can affect the conduct of hostilities and harm the expected results of a military conflict. The above fully applies to the audience's reaction to the coverage of war events by domestic TV channels. Since February 24, 2022, Ukrainian television has been constantly covering events at the front and in the occupied territories, reporting on the enemy's losses and the successes of the Ukrainian military, recording the crimes of the Russian army, and also telling the stories of war witnesses. In the first weeks of the aggression, Ukrainian television quickly changed its thematic priorities, preferring materials about military events to news about politics, community life, culture, and ecology. This was caused by the fight against Russian propaganda and caused an increase in the quality of Ukrainian television products. In a situation of uncertainty and anxiety, when the picture of the day changes rapidly, the demand for a high-quality analytical product is increasing. Thus, from February 25, 2022, all channels joined the joint project called «Single Marathon», which is coordinated on the basis of the parliamentary TV channel «Rada». Among the factors that increase the traumatic nature of the materials of domestic television channels about the war with Russia: showing a person «by surprise» in a moment of acute grief or despair; demonstration of torture, moral and physical abuse; direct or indirect justification of the aggressor's actions, showing his triumph and impunity; emphasis on the uncertainty, absurdity of the situation taking place, on the disorganization, chaotic nature of the applied measures; relishing cruelty, giving «bloody» details; disbelief in the future, the image of the situation as hopeless (any possible solution is a tragedy). Among the factors that weaken trauma: faith in the future (orientation on overcoming the tragedy, affirming the possibilities of a better future); clear moral orientation of the audience, emphasis on the basic values of life; examples of resilience and courage of people who got into the war, a description of cases of active resistance; expressing support for the Armed Forces; a call for the unification of all the forces of society, a demonstration of the solidarity of people within the country, a demonstration of the support of the world community.

Key words: television, television content, viewer psyche, war coverage, all-Ukrainian TV channels, extreme journalism, war, hostilities, factors, traumatic effect.